בס"ד

מטעם 317 לפרשת ויצא
למזיס בטעמי המקרא בפרשה

מהספר העתידי **רמזי טעם** עם **טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

---

לע"נ חי' רייצא זץ בת הרב שמואל מאיר הכהן הולנדר ולב"ע י' בכסלו

הָאָרֶץ (רביעי) **אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ לְךָ אֶתְּנֶנָּה וּלְזַרְעֶךָ (בראשית כח, יג)**

רבי יוסף חיים מאסקאוויטש מבאר[1]: הָאָרֶץ אשר אתה שוכב הארץ, הנגינה רביע. אמרו חז"ל (חולין צ"א ע"ב) הארץ אשר וגו' מלמד שקיפל הקב"ה לכל ארץ ישראל והניחה תחת יעקב אבינו שתהא נוחה ליכבש לבניו. ופירש שם רש"י שתהא נוחה ליכבש **כארבע אמות** עיי"ש וזהו הָאָרֶץ בטעם **רביעי כארבע** אמות.

רמז נוסף: **חזקוני** מבאר: "הארץ אשר אתה שכב עליה - מאי רבותא, אלא ע"י שאתן לך **מעט קרקע** משם תפרוץ בכל הרוחות ותכבוש כל סביבותיך משל כמו שהיו עושים מלכים לפרשים חשובים שנותנים להם מעט קרקע והם הולכים וכובשים בגבורתם כל סביבותם".

מה הוא גודל הארץ כולה? ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה[2]. ע"כ.

ונרמז בטעמים: הָאָרֶץ (רביעי), **צורת** הטעם כנקודה, רמז למעט קרקע כדברי חזקוני. ושֵם הטעם רומז ל**ארבע** מאות פרסה.

שלום המאירי

וְהָיָה זַרְעֶךָ (מהפך פשטא) כַּעֲפַר הָאָרֶץ (מנח זקף קטן), וּפָרַצְתָּ יָמָּה וָקֵדְמָה וְצָפֹנָה וָנֶגְבָּה (בראשית כח, יד)

במסכת **גיטין** (נז עא) מוסבר שארץ ישראל נקראת "ארץ צבי" - מה צבי זה אין עורו מחזיק את בשרו אף ארץ ישראל בזמן שיושבין עליה רווחא ובזמן שאין יושבין עליה גמדא.

לפי זה אפשר להסביר, בבחינת בא ללמד ונמצא למד, שהפסוק רומז שהארץ היא כזרעך. ככל שזרעך יגדל כך תגדל הארץ[3]. ע"כ.

---

[1] **פני יוסף**, רבי יוסף חיים מאסקאוויטש, אדמו"ר משאץ, ברוקלין תשס"ט.

[2] **זוהר** חלק ג דף פד עא: "תנן, מלמד שנתקפלה לו ארץ ישראל, וכי ארץ ישראל דאיהי ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה, היך אתעקרת מאתרה ויתבה תחותוי. אלא ארץ אחרא עלאה קדישא אית לקודשא בריך הוא, וארץ ישראל אקרי, והיא תחות דרגא דיעקב, דקאים עלה, ואחסין לה קודשא בריך הוא לישראל, בגין רחימותא דלהון, לדיירא עמהון ולדברא להון ולאגנא להון מכלא, ואקרי ארץ חיים". (תרגום: שנינו, מלמד שנתקפלה לו ארץ ישראל. וכי ארץ ישראל, שהיא ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה, איך נעקרה ממקומה וישבה תחתיו? אלא ארץ אחרת עליונה קדושה יש לקדוש ברוך הוא, ונקראת ארץ ישראל. והיא תחת דרגת יעקב שעומד עליה, והוריש אותה הקדוש ברוך הוא לישראל בשביל אהבתם, לדור עמם ולהנהיג אותם ולהגן עליהם מהכל, ונקראת ארץ חיים). ראה עוד **מהרי"ל דיסקין** כאן המבאר משאֵלת הזוהר: "מובן מזה שחזון החלום היה נראה לו מבורר כמו שהי' יכול לראות בהקיץ, דאי לאו הכי לא היה קשה מידי. וכ"מ מדברי הגמ' חולין שם" (צא עב).

[3] ראה מדרש **תנחומא** צו - פרק יב: "ואף לעתיד לבוא כך אני עושה בציון. כל אותן האוכלסין מן האדם הראשון עד שיחיו המתים היכן הם עומדין והם עתידים לומר צר לי המקום גשה לי ואשבה, מה אני עושה להם אני מרחיבה שנאמר (שם סד) הרחיבי מקום אהלך". ראה גם **מלבי"ם** במדבר לד, ב.

מטעם 317 לפרשת ויצא
למזיס בטעמי המקרא בפרשה

מהספר העתידי **רמזי טעם** עם **טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

---

ונרמז בטעמים: וְהָיָה זַרְעֲךָ (מהפך פשטא) כַּעֲפַר הָאָרֶץ, טבע הארץ **הפוך** מארצות אחרות. ככל שזרעך יגדל, כך **תתפשט** הארץ.

שלום המאירי

רמז נוסף: רבנו בחיי מבאר[4] שהכתוב ממשיל את ישראל לעפר, בבחינת התנערי מעפר, שדוקא כאשר ירדו עד עפר עתידים לעלות. ע"כ.

ונרמז בטעמים: וְהָיָה זַרְעֲךָ (מהפך פשטא) כַּעֲפַר הָאָרֶץ (מנח זקף קטן), דוקא כאשר ירדו עד עפר **יתהפך** הכיוון **ויזדקפו**.

שלום המאירי

וְהָיָה זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ וּפָרַצְתָּ (תביר) **יָמָּה וָקֵדְמָה וְצָפוֹנָה וָנֶגְבָּה וְנִבְרְכוּ בְךָ כָּל מִשְׁפְּחֹת הָאֲדָמָה וּבְזַרְעֶךָ (בראשית כח, יד)**

רבי זלמן רונקיל מבאר[5] שנרמזו כאן הגלות על הפרת ברית, והגאולה בזכות שמירת הברית: הבטיחו לזרע בשם[6] והגון המסובב מזיווג כזה שישמרו בריתו שזה "והיה זרעך כעפר הארץ" על דרך "מי מנה עפר" (במדבר כג, י) כבמדרש[7] על ערלת הנימולים שראה בלעם המדבר מלא מהם. ואמר "ופרצת" שפירושו וחזקת, שעם היותם נימולים יהיו בעלי כח וחוזק בריאות הגוף והטבע. "ימה וקדמה" וגו' ובשביל כך אף שיפרוש אותם לארבע רוחות השמים עם כל זה "ונברכו" וגו' **שיחזרו ויגאלו בזכות הברית** כאמרם גדולה מילה שבזכותה נגאלין[8], ושעל ידי כך יחזור השם להיות שלם להנהיג בו את עולמו בכל פינותיו ורוחותיו עם שכבר היה חסר. שזהו "ימה וקדמה וצפנה ונגבה" לצרף ראש וסוף "ימה" שהוא שם **י-ה** עם ראש וסוף כל רוח שהם בכל רוח ו-ה: ו-קדמ-ה ו-צפנ-ה ו-נגב-ה **עד שבכל פינה יצטרף י-ה לו-ה.** ועוד וּפָרַצְתָּ בא בטעם **תביר** שהוא אותיות **ברית בהיפוך אותיות, להורות כי בעברם ברית והפוך בו יזרה אותם ימה וקדמה וגו'.** ועם כל זה "אף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם" וגו' שזהו רמז ראשי וסופי תיבות בארבע רוחות כנ"ל, אמנם נוסף על כך אף על פי כן "ונברכו בך" וגו' שיחזור ויגאלם והלכו עמים רבים וגו' ואליו גוים ידרושו.

---

[4] "והיה זרעך כעפר הארץ. על דרך הפשט הבטיח ה' יתברך ליעקב בכתוב הזה על ריבוי זרעו כעפר, והיה יכול לומר ככוכבי השמים אבל יכלול כוונה אחרת מלבד הריבוי, והוא שלשון עפר הוא כולל השפלות והמעלה, השפלות שיהיה זרעו בגלות בין האומות שפלים כעפר ומדרך כף רגל, והמעלה שיעלו לבסוף על כל האומות ויתגברו באחרונה, כעפר הזה שהוא מדרך לכל והוא מתאבק ועולה באחרונה על הדורכים אותו, וכענין שאמר הנביא (ישעיה יד, ב) והיו שובים לשוביהם ורדו בנוגשיהם, ועל זה המשיל הכתוב זרע יעקב לעפר, וכן אומר הנביא בשפלותן של ישראל (שם כו, ה) יגיענה עד עפר. אמר רבי יוחנן ומשם עתידים להגאל שנאמר (שם נב, ב) התנערי מעפר, כן אמרו בפרק ראוהו בית דין (ראש השנה לא ע"ב)". ראה דברי **ספורנו**.

[5] **חתן דמים**, רבי זלמן רונקיל, פראג שסו (ד"צ תשנא, עם הקדמת רבי יצחק יודלוב) סוף פרשת ויצא.

[6] אולי צ"ל כשר.

[7] **פרקי דרבי אליעזר** פרק כח, (**ילקוט שמעוני** בראשית פרק יג רמז עא): וכשבא בלעם ראה את כל המדבר מלא מערלותיהם של ישראל אמר מי יוכל לעמוד בזכות דם ברית מילה זאת שהיא מכוסה בעפר הארץ שנאמר מי מנה עפר יעקב. מכאן התקינו חכמים שיהיו מכסין את הערלה ואת הדם בעפר הארץ שנ' והיה זרעך כעפר הארץ.

[8] **פרקי דרבי אליעזר פרק כח**: רבי אליעזר אומר וכי מה ראה הכתוב שני פעמים בדמיך חיי אלא אמר הב"ה בזכות דם ברית מילה ובזכות דם פסח נגאלו ממצרים **ובזכות דם ברית מילה ובזכות דם פסח אתם עתידים להגאל בסוף מלכות רביעי** לכך נאמ' ואומר לך בדמיך חיי .